

KÜLTÜRSÜZ MÜSLÜMANLIK

Mustafa YILDIRIM¹

Öz

Türklerin İslam algısı Hanefi-Matüridi anlayışı çerçevesinde oluşmuştur. Bu anlayış, İslam dinini Hicaz şartlarıyla günümüze taşıma iddiası güden selefi anlayıştan uzak felsefi bir anlayıştır. Çünkü Arap toplumunun şartlarına göre şekillenmiş bir vahyi diğer toplumlara aktarmak, vahiydeki mesajı tespit etmek ciddi bir düşünce birikimine ihtiyaç duyar. Bu birikime ve ferasete sahip olan ecdadımız, halkı farklı dini terimlerle boğmadan Yesevi ahlak yaşantısı doğrultusunda, kendi örfü ve hayat tarzıyla örtüşen bir din yorumu geliştirmiş ve asırlarca Kur'an ve sünnete en uygun ve en sade bir dini yaşama modelini ortaya koymuştur. Kültür elbisesine bürünmeyen din anlayışı sağlıklı olmaz. Bu bakımdan asırlardır İslam'la yaşayan ecdadımız dinin hukuk boyutunu büyük ölçüde örfi hukukla, duygusal boyutunu musiki, mimari, edebi pek çok kültürel değerle ifade edip uygulamıştır. Toplumun en ücra katmanlarına kadar inen mevlid geleneği, kandiller, türbeler, türküler, ilahiler, şarkılar, imeceler ve sayamayacağımız daha nice güzelliklerle bezenmiş bir din algısı ve yaşantısıyla İslam dünyasına model olmuştur. Uzun yıllar dinsizlik baskısıyla ezilen Türk Dünyası özgürlüğüne kavuştuktan sonra kültürsüz bir İslam biçimi olan, daha doğrusu salt Arap kültürüne göre şekillenen Selefi-Vahabi din anlayışının istilasına maruz kalmıştır. "Kur'an'a ve dinin özüne dönüş" gibi kulağa ve gönle hoş gelen sözlere kanarak bin yıllık bir tecrübeyle oluşmuş kültürel değerleri "bid'at" ithamıyla hayatın dışına itmek Türk dünyası için büyük tehlikedir.

Anahtar Kelimeler: Hanefi-Matüridi, Kültür Elbisesi, Türk Dünyası, Selefi-Vahabi

---

1 Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi. e-mail: mustafa.yildirim@deu.edu.tr

Uncultivated Islamism

Abstract

The Turkish perception of Islam was formed within the framework of Hanafi-Maturidi understanding. This understanding is a philosophical understanding that is far from the predecessor's prediction of carrying the Islamic religion to the present with the conditions of Hijaz. Because transferring a revelation that is shaped according to the conditions of the Arab society to other societies, detecting the message in revelation needs a serious accumulation of thought. Our ancestors, who have this accumulation and credibility, developed a religion interpretation that corresponds to its customs and life style in accordance with Yesevi's moral life without drowning the people in different religious terms and has revealed the most simple and the simplest religious life model for the Qur'an and Sunnah. The concept of religion that does not wear the culture dress is not healthy. In this respect, our ancestors, who have been living with Islam for centuries, practiced and practiced the legal dimension of religion with customary law and the emotional dimension of music, architecture and literary culture. The tradition of Mevlid, which descends to the most remote layers of society, has become a model for the Islamic world with its religious beliefs, tombs, folk songs, hymns, songs, impositions and many other beauties that we cannot count on. The Turkish World, which had been oppressed for a long time by the pressure of irreligion, was subjected to the invasion of the Salafist-Wahhabi religion conception, which is a non-cultural way of Islam and to be more precisely, shaped by the Arab culture. It is a great danger for the Turkish world to push the cultural values that has had thousands years of experience, out of life with the accusation of "bid'at" with falling for the words"return to Qur'an and the essence of religion" which sound very nice to heart and ears.

Keywords: Hanafi-Maturidi, Culture Dress, Turkish World, Salafi-Wahabi

Yüce Allah, varlık âlemine adına “sünnetullah” denilen kurallar koymuştur. Bütün her şey bu kurallar çerçevesinde gerçekleşir. Bu kuralların işleyişini ve neden o şekilde konduğunu insan aklıyla idrak etmek mümkün değildir. Yüce Yaratıcı bu konuda tek yetkilidir, kulların O’na bu konuda bir soru sorma ve eleştiri yapma hakkı yoktur. Bu kuralları burada saymak imkânsızdır. Biz sadece konumuzla ilgili olan yönüyle durumu değerlendirmeye çalışacağız.

Allah insanoğlunu farklı dillerde konuşan varlıklar olarak yaratmıştır. Bu durumun ilk yaratılıştan itibaren mi yoksa daha sonradan mı olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Şu anda fiili olarak bütün insanların anlayıp iletişim kurabildikleri ortak bir dil mevcut değildir. Kur’an’da bu durum Allah’ın bir âyeti/düşünüp ibret alınacak bir mucizesi olarak açıklanmaktadır. (Rûm 30/22). Yine Kur’an’ın ifadesine göre Hz. Âdem’den itibaren Allah insanoğluluyla peygamberleri aracılığıyla hep iletişim halinde olmuştur. Allah aşkın bir varlıktır. Buna rağmen yine Kendi koyduğu iletişim kuralları gereği kulunun seviyesine tenezzül buyurmuş ve onunla onun anlayacağı seviye ve üslûpla konuşmuştur. Bunu bizzat Kur’an âyetlerinden anlıyoruz. İbrahim sûresi 14. âyette şöyle buyrulmaktadır: “Biz her peygamberi vahyimizi kolayca açıklayabilmesi için kendi kavminin diliyle gönderdik...” Tebliğimizde tartışacağımız görüşlerin ana referansını bu âyet oluşturmaktadır.

Son ilâhî kelim Kur’an-ı Kerim sözünü ettiğimiz âyet gereği Hz. Muhammed (as)’ın ve muhatap olduğu kavminin dili olan Arapça olarak indirilmiştir. Her dil olduğu gibi Arapça da Arapçayı konuşan toplumun coğrafyası, iklimi, hayat tarzı, kültürü, sanatı değer yargıları, edebiyatı, kısaca hayatının bütününü içine alan bir usul ve üslupla şekillenmiş, ifade kalıpları oluşturmuştur. Bir dili oluşturan bu unsurlar her dilde farklılık arz eder. Bu farklılıklar en basit ifadeyle o dilin gramerinde bile kendini gösterir. Söz gelimi aynı dili konuştukları halde Mekke ve Medine’deki toplumlara hitap şekli farklıdır. Mekke’de vahyin konusunu tevhit inancı ve ahlâkî değerler oluştururken Medine’de inen âyetler, daha çok toplumdaki gruplar arası ilişkilerden ve bir takım hukuki düzenlemelerden söz etmektedir. Ayrıca hitap şeklindeki edebî üslup dahi farklıdır. Aynı dili konuşan iki farklı şehir insanı için farklı hitap tarzı olunca, Arapça lafza bürünmüş ilâhî mesajı Arapça konuşmayan bir topluma aktarırken izlenecek yöntem çok daha büyük önem arz etmektedir.

Hitap tarzını etkileyen en bâriz etken, kanaatimizce o toplumun kültürüdür. Kültür, “bilgilerin, inançların, sanatların, değerlerin, kuralların, örf ve âdetlerin, toplumun üyesi olan insan tarafından sonradan kazanılmış

bütün kapasite ve alışkanlıkların tamamıdır.”² Tanımda sayılan unsurların her toplumda aynı şekilde gerçekleşmesi ve uygulanması mümkün değildir. Dolayısıyla Kur’an’ın hitap tarzını şekillendiren indiği dönemdeki Arapların kültürü ile aynı zamandaki ya da daha sonraki Arap olmayan toplumların kültürü de aynı değildir. Bu konuda Türk İslam örneği üzerinden din kültür ilişkisine dair eser yazan Prof. Dr. Yümnü Sezen hocanın tespitlerini paylaştıktan sonra konuyu bazı örneklerle açıklamaya çalışacağız.

“İslam dininin Arap kültürü çerçevesinde anlaşılması onun yorumunu zorlaştıracak ve anlaşmazlığını artıracaktır. Arap kültürünün ancak bir taşıyıcı ve ilk sosyal laboratuvar olduğu anlaşıldığı takdirde ve Kur’an mesajının evrensel olduğu anlaşıldığında bu zorluk ortadan kalkacaktır³. Her din gelenekleşmek durumundadır. Vahiy dini de kültürleşir, gelenekleşir. Aksi takdirde nesilden nesile aktarılması gerçekleşmez, her an onu yeniden öğrenmek zorunda kalırız. Vahiy dini bu kültürleşme ve gelenekleşmeyi her toplumda yapar... Farklı kültürlerle aynı dinin taviz vermeden yerleşmesini ve çeşitlilik içerisinde gerçekleşmesini anlamak için gayret gerekecektir. Vahiy dini ile kültür ilişkisinde ilk iş mevcut kültürün dinileşmesidir. İslam örneği üzerinden alırsak, o kültürün İslamlaşmasıdır⁴. Şahıs Müslümanlaşsa da kültür Müslümanlaşmadıkça şahısların Müslümanlığı suda yüzen herhangi bir cisim gibidir. Ya tutup dışarı atılması gerekir ya da batıp kaybolur. İslamiyet mesela Türk kültüründe sanat alanına nüfuz etmiş, onu kendi zihniyeti içinde hassaslaştırmış, geliştirmiştir. Üslup Türk kültürünün üslubu, kalıp ve modeller Türk kültürünün kalıp ve modelleridir. Süleyman Çelebi’nin şiirini musikileştirmiş, ilahi tarzına sokmuştur. Bunlar diğer Müslüman toplumlarda aynıyla bulunmaz. Ancak onlarda da aynı öz, değişik formlarla, kalıp ve modellerle ifade edilmiştir. “mevlam sabırlar versin”, “uzun ince bir yoldayım”, “ben müftüye danıştım”, “uyan uyan sabah oldu, namazını kıl Fadimem” gibi tavır ve tarz, din-kültür ilişkisinin tavır ve tarzı olup Türk toplumlarına aittir ve başkasında aynen bulunmaz⁵. Vahiy Allah’ın, peygamber kültürün temsilcisidir. Vahiy o kültüre aktarır. Dinin hayata geçmesi için ikisinin birleşmesi, topluma mal olması lazımdır. Topluma anlatabilmesi ve toplumun da onu anlayabilmesi için başlarken peygamberin diliyle toplumun dili aynı olmalıdır⁶. Kültür ve medeniyetler son noktada din ile tamamlanırlar. Büyük medeniyetler tarih boyunca

2 Sezen, Yümnü. *Kültür ve Din, Türk-İslam Örneği*, İstanbul, 2013, s. 35.

3 A.g.e. s. 60.

4 A.g.e.,s. 68.

5 Sezen, Yümnü. *Kültür ve Din, Türk-İslam Örneği*, İstanbul, 2013, s. 71-72.

6 A.g.e. s. 74.

dünyanın büyük dinleriyle özdeşleşmişlerdir⁷.

Diğer taraftan Kur'an'ın bizzat kendisi pek çok hükmünde indiği toplumdaki uygulamaları esas almıştır. Bunu da maruf/örf esasına dayandırmıştır. Örf ise kültürün çok önemli bir parçasıdır.

İslam dininin Arap yarımadası dışında yayılış biçimine baktığımızda bu tespitlerin haklılığı dikkati çekmektedir. İslam dinine yeni giren toplumlar kültürlerini yeni inançlarıyla harmanlayabildikleri ölçüde başarılı olmuşlar, böylece tarihi kimliklerini koruyabilmişlerdir. Bunun en önemli örneği Türk milletidir.

Türklerin İslamiyeti seçme sebepleri tebliğimizin konusu değildir. Ancak İslam diniyle Türklerin karakterleri ve törelerinin büyük ölçüde örtüşmüş olması en önemli sebep olarak görülebilir. İslâmiyetteki cihat anlayışının Türklerin savaşçı karakterine cazip gelmesi bunun açık örneğidir. Tonyukuk Budizm'e ilgi duyan çevresindeki bazı kimselere şöyle demişti: "Buda insanlara yumuşaklığı öğretmektedir. Bu öğretiler savaşçılara yaraşan meziyetler değildir."

Türklerin müslümanlaşmaya başladığı İslam'ın ilk yüzyılında iki ana kolun teşekkülü bu başlangıç yıllarına eşlik etti. Bu iki kol kendi içinde devam eden dallanmalara, aşırı uçlara kaymış budaklanmalara rağmen yine de özü muhafaza etmekteydi. Bu iki kolun sünni ve şii kolları olduğu malumdur. Fakat Şiilik kolu, Türkiye'de küçük bir grup sayılabilecek Caferilik dışında Türk kültüründe Alevilik Bektaşilik şeklinde ve Şiilikten epey farklı olarak temsil edilmektedir⁸.

Müslüman Türklerin içindeki Alevî-Bektaşî kolu Sünni Müslümanlığı Araplaşma olarak görmüş, özellikle dini ritüeller hususunda Sünni Müslümanlıkla aralarına mesafe koymuşlardır. Kanaatimizce bu mesafenin sebeplerini daha farklı etkenlerde aramak gerekir. Şayet Sünni Türkler Araplaşmış olsalardı ne tarihte gerçekleştirdikleri medeniyetleri kurabilir, ne de günümüze kadar kimliklerini koruyabilirlerdi.

Türklerin İslam algısı Hanefi-Matüridi anlayışı çerçevesinde oluşmuştur. Bu anlayış, İslam dinini Hicaz şartlarıyla günümüze taşıma iddiası güden selefi anlayıştan uzak felsefi bir anlayıştır. Çünkü Arap toplumunun şartlarına göre şekillenmiş bir vahyi diğer toplumlara aktarmak, vahiydeki mesajı tespit etmek ciddi bir düşünce birikimine ihtiyaç duyar. Bu birikime ve ferasete sahip olan ecdadımız, halkı farklı dini terimlerle boğmadan

7 A.g.e. s. 76.

8 A.g.e. s. 79-80.

Yesevi ahlak yaşantısı doğrultusunda, kendi örfü ve hayat tarzıyla örtüşen bir din yorumu geliştirmiş ve asırlarca Kur'an ve sünnete en uygun ve en sade bir dini yaşama modelini ortaya koymuştur. Dinin hukuk boyutunu büyük ölçüde örfi hukukla, duygusal boyutunu ise musiki, mimari, edebi pek çok kültürel değerle ifade edip uygulamıştır.

Türkler, tarihi süreç içerisinde farklı kırılmalar, aksamalar da olsa İslam dininin değerlerini kendi kültürlerinde harmanlayarak Araplaşmadan gerçek anlamda Müslümanlığı temsil etmişlerdir. Bu sebeptendir ki, İslam düşmanlarının en büyük hedefi olmuşlardır. Rahmetli Aytunç Altındal'ın ifadesiyle üçüncü bin yılda Asya'yı hıristiyanlaştırma emeli taşıyan belli mahfiller bu emellerine engel olarak gördükleri için Müslüman Türk dünyasını hedef seçmişlerdir. Bu konuda kullanılacak silah da "İslamın aslına dönüş" gibi Müslümanlara çok sevimli gelen ve heyecan veren cazip bir söylemdir. Özellikle sanayi devriminden sonra siyasi gücünü kaybetmiş, maddeci felsefe karşısında iflas etmiş, ezilmişlik psikolojisiyle "nerede hata yaptık?" muhasebesini yapmaya çalışan ve çare olarak da "köklere dönemeye" inanan çağdaş Müslüman için inandırıcı bir söylemdir. Günümüzde bu söylemi gerçekleştirmek için, bir taraftan Sovyetler Birliğinin yıkılmasından sonra dini bilgi açlığı çeken Türk dünyasına Suudi-Vahabi dâîleri gönderilmekte, bir taraftan da İslam dininin tek kalesi konumunda olan ve bin küsur yıllık en güzel İslam yaşantısını sergileyen Türkiye'deki Müslümanlara kültüründen arındırılmış, bin dört yüz sene önceki coğrafyanın ve kültürün şartlarına göre şekillenmiş İslam uygulamaları bid'at karşıtlığı olarak zihinlere kazınmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmaların Türk dünyası için çok büyük tehlike arz ettiği kanaatindeyiz.

Konuyu bazı örneklerle somutlaştırmaya çalışalım: Türk toplumlarında din açısından bidat olarak nitelendirilen bazı âdetler oluşmuştur. Mesela ölen bir kimsenin ardından yedi gün evinde Kur'an okunur. Kırkıncı gününde de mevlit icra edilir. Oturduğum dairenin alt katında anne-kız birlikte yaşıyordu. Anne vefat edince kızı evde Kur'an okuma işini benden talep etti. Böyle bir uygulamanın İslam diniyle ilgisi olmadığını bildiğim halde komşuluk hatırına kabul ettim. Yedi gün boyunca Kur'an okurken bir taraftan da gözlem yapmaya çalıştım. İlk gün annesi ölen kız çok üzgündü ve kendisinin nasıl yaşayacağını bilmediğini söyleyecek kadar acı çekiyordu. Diğer komşular da gelip Kur'an dinliyorlardı. Her geçen gün annesi ölen kız daha iyi görünüyordu. Yedinci günün sonunda büyük ölçüde rahatlamış, ölümü kabul etmiş ve insan ilişkileri açısından normal hale gelmişti. Vefatın kırkıncı günü daha geniş katılımlı mevlit törenini

icra ederken annesinin ölüm acısını unutmuş görünüyordu. Anladım ki, toplum kendiliğinden oluşan bir telafi yöntemi geliştirmişti. O yedi gün okuma ve komşuların gelip gitmesi onun annesiz bir hayata alışmasını sağlamış, yalnız başına üzüntüler içerisinde boğulup depresyon yaşamasını engellemişti. “Köklere dönüş” söyleminin mensupları tarafından bidat olarak nitelenen bir uygulama kişi ve toplumun ruh sağlığı açısından olumlu sonuçlara vesile olmuştu. Ayrıca bu uygulamada İslam dininin özüne dair bir sakınca da mevcut değildi.

Türk toplumunda peygamber sevgisi çok fazladır. Buna dinin gereklerini yerine getirmeyenler de dâhildir, hatta zaman zaman onların sevgileri daha da coşkuludur. Bundan dolayı mevlit geleneği toplumun her katmanına İslami bir kültür olarak yerleşmiştir. Mevlit töreninin icrası, mevlithanların güzel sesli ve makamlı okuyuşları, gülsuyu ve şeker ikramı ve eş dost ve akrabaların katılımıyla hem bir sanat etkinliğidir hem de güzel bir sosyal birlikteliktir. Yeri geldiğinde de yurt savunması için güzel bir vesile olduğu da bir gerçektir. Şöyle ki: Yunanlılar Balıkesir’i işgal ederler ve Müslüman halka bir araya gelmemeleri için hiçbir dini vecibeyi yerine getirmelerine izin vermezler. Sonunda yunan komutana mevlit okumanın dini bir vecibe olmadığı, bir kültür olarak düşünlerinde okunduğunu, dolayısıyla mevlit okutmak için toplanmalarına izin vermesini söylerler. Komutan da bir kültürel etkinlik gerekçesiyle buna izin verir. Halk mevlit bahanesiyle toplanır ve istişareler sonucu Kuvai Milli’ye katılma kararı alır. Dinde yeri yok denen bir kültür, dinin cihat emrine vesile olmuştur.

Yavuz Bülent Bakilerin bir konferansında bizzat dinlemiştim: Sovyet diktatörlüğü tarafından dinlerini yaşama konusunda ağır baskılara maruz kalan Müslümanlar, zaman zaman Türkiye’den gelen ziyaretçilerden türkü kasetleri istemişler, yeni nesillere İslami değerleri onlarla aktarabileceklerini söylemişlerdir. Çünkü bizim türkülerimizin çoğu birer İslami kültür taşıyıcılarıdır. Pir Sultan’dan Âşık Sümmani’ye, Âşık Veysel’den Neşet Ertaş’a halk ozanlarımızın hemen hemen bütün deyişleri İslami değerlerle yüklüdür. Fakat Arap kültürünün ürünü olan fıkıh ilminde telli ve dilli sazların hepsi haramdır, dolayısıyla türkü okumak da caiz değildir. Oysa bir Çanakkale türküsü, Tuna nehri türküsü, mehter marşı ve daha niceleri, İslam dinini özgürce yaşayabilmenin en önemli ayağı olan vatanın savunmasında kullanılan silahlardan daha az güce sahip değildir.

Camiler, türbeler, yatırlar, mezar taşları Türk vatanlarının bir çeşit tapusu hükmündedirler ve aslında her biri Türk İslam kültürünün şaheserleridirler. Klasik fıkıh anlayışında bunlar da bidattir. İnsanımız

bu eserler manevi değer yüklediği için şirk içindedir. Türbeler yıkılmalı, yatırlar silinmeli, mezar taşları yerle bir edilmelidir. Acaba bu zihniyet, sekiz yüz sene İslam dininin yaşandığı Endülüs/İspanya topraklarında bir türbe, hatta bir mezar taşı bırakmayan zihniyetle aynı yerde bulunmuş olmuyor mu? Onlar bunu İslam dinini yok etmek için yaparken bunlar güya İslam aslına döndürerek dinini korumak için yapıyorlar. Medine’de Peygamber mescidinde Suud’lu bir vaiz bid’attan bahsediyordu. Mescitteki Osmanlı süsleme sanatlarını gösteriyor o güzelim sülüs yazıların dahi bidat olduğunu söylüyor, tarihi miras dolayısıyla Türklerin tepkilerinden çekindikleri için onları kaldıramadıklarından yakınıyordu. Ona makamlı Kur’an okumanın hükmünü sordum, ona da haram dedi. Sanat adına, estetik adına ne varsa haram kılan bir din hangi toplumda ve ne kadar yaşayabilir? İslam’ın doğduğu coğrafyada bile bunun ne kadar mümkün olduğu tartışma götürür. Kaldı ki o coğrafyadaki Müslüman yaşantısı da herkesin malumudur. Bu anlayış fitrat diniyle ne kadar bağdaşır? Daha fazla takva, daha fazla dindarlık ve öze dönüş düşüncesiyle böyle bir anlayışa yönelmek ihanet değilse gafletin ta kendisidir. Bin yıllık Türk geleneğinde düğünler davul zurna, halay ve horonla yapılır. Din adına buna karşı çıkıp cenaze merasimine eşdeğer programlarla düğün yapmak hayatta karşılığı olmayan bir din anlayışı icat etmektir. Nitekim toplumun önemli bir kısmı bu telkinleri dinlememekte ve kültürünü ısrarla yaşamaya devam etmektedir. Ancak bu tür din anlayışları toplumda lüzumsuz tartışmalara yol açmakta ve bir kısım Müslümanlar İslam’dan uzaklaşmaktadır.

Son yirmi yıldan bu yana Kur’an kıraatinin okuyuş ve edasında Arap tarzının bir moda olup yaygınlaştığı görülmektedir. Bunun ciddi bir kültürel yozlaşma olduğunu düşünüyorum. Musiki toplumun kültür genleriyle nesilden nesile aktarılan somut olmayan bir manevi mirastır. Ecdadımız sayısını bilemediğim derecede musiki makamları icat etmiş, hatta bu makamlarla insanı tedavi edecek müesseseler kurmuştur. Ezanın hangi vakitte hangi makamda okunacağı ve hangi tür meclislerde hangi makamlarda Kur’an tilaveti icra edileceğine dair usül ve esaslar belirlemiştir. Ayrıca her bölgenin kendi kültürüyle mütenasip bir musiki zevki vardır ve okuduğu Kur’anı ve ezanı o zevke uygun olarak icra eder. Arap kültürünün kulak zevkine göre oluşan Kur’an okuma üslubunu orijinal ve yegâne okuyuş tarzı gibi bütün Müslümanlara sunmak, farklı musiki kültürüne mensup Müslümanlarda bir bıkkınlık ve ilgisizliğe sebep olacaktır.

Bizzat gidip müşahede etmediğim ya da ilgili bir araştırma okumadığım

için Orta Asya'daki Türk dünyasının kültürü ile ilgili somut örnekler verme imkânım bulunmamaktadır. Konumuz açısından bunun çok da önemini olduğunu düşünmüyorum. Sonuçta onların da büyük ölçüde bize benzediğini ya da en azından Suudi Arabistan şartlarında yaşamadıklarını ve o coğrafyanın kültürüyle bir ilgilerinin bulunmadığını söylemek yanlış olmaz. Uzun yıllar dinsizlik baskısıyla ezilen Türk dünyasının Sovyet boyunduruğundan kurtulup özgürlüğüne kavuştuktan sonra kültürsüz bir İslam biçimi olan, daha doğrusu salt Arap kültürüne göre şekillenen Selefi-Vahabi din anlayışının istilasına maruz kaldığı da bir vakıdır. Gerek Orta Asya'da gerekse Balkanlarda Suudi Arabistan'dan gelen din görevlileri maalesef bizden önce oralara gelip yerleşmiş ve kendi kültürlerinin ürünü olan bir İslam anlayışını yayma çabasına girişmişlerdir. Bu durumu yukarıda saydığımız sebeplerden dolayı Türk dünyası için büyük tehlike olarak görüyoruz. Tarihte ve günümüzde İslâm dininin bayraktarlığını yapmış olan Türk milleti olarak bu tehlikeye karşı tedbirler alma sorumluluğumuz vardır. Zira kültür kılıfına bürünmeyen din yaşayamaz. Asırlarca dinlerini kültürleriyle harmanlayarak yaşamış Türk milletine giydirilmeye çalışılan bu yabancı kültür elbisesinin Türk milletinde karşılığı yoktur. Türk milleti bunu bir şekilde parçalayıp atar. Ancak yeni nesillerde bir zihin bölünmüşlüğüne ve savrulmaya yol açacağı için gelecek açısından yine de büyük tehlike arz etmektedir. İşin ilginç ve üzücü tarafı başta Batı dünyası olmak üzere İslam düşmanlarının bu selefi-Vahabi din yorumunun yaygınlaşmasına verdiği destektir. Onlar bu çağda yaşanamaz bir İslam anlayışının yaygınlaşmasıyla Hıristiyanlık adına kendilerini daha güvende hissedeceklerini düşünmektedirler. Çünkü insanlığın yegâne mutluluk ve kurtuluş kaynağı olan İslamiyet'le çağdaş insanın buluşmasını bu şekilde engellemektedirler.

Sonuç

“Kur'an'a ve dinin özüne dönüş” gibi kulağa ve gönle hoş gelen sözlere kanarak bin yıllık bir tecrübeyle oluşmuş kültürel değerleri “bid'at” ithamıyla hayatın dışına itmek Türk dünyası için büyük tehlikedir. Bu tehlikenin farkında olarak İbrahim suresinin dördüncü âyetinde verilen mesaj doğrultusunda bir anlayış yeniden ihya edilmeli ve asırlarca İslam dininin en güzel anlayış ve yaşantısının örnekliğini sergileyen Türk milleti için bunun bir beka meselesi olduğu unutulmamalıdır.

Kaynakça

Sezen, Yümnî. *Kültür ve Din, Türk-İslam Örneği*, İstanbul, 2013